

ALGEMENE VOORWAARDEN VAN ONDERAANNEMING VAN TWINS BOUW B.V.

Artikel 1: inleiding

1. Deze algemene voorwaarden van onderaanneming van Twins Bouw B.V., zijn bij uitsluiting van (iedere) andere algemene voorwaarden, van toepassing op iedere overeenkomst waar Twins Bouw B.V., als opdrachtgever, partij bij is. Het gebruik of van toepassing zijn van andere algemene voorwaarden, wordt uitdrukkelijk van de hand gewezen.
2. Een opdracht door de opdrachtgever aan de opdrachtnemer wordt uitsluitend schriftelijk verstrekt. Elke overeenkomst wordt aangegaan onder voorbehoud van doorgang werk en goedkeuring door de principaal c.q. opdrachtgever van opdrachtgever, alsmede onder voorbehoud dat de in de opdracht genoemde materialen en/of werkzaamheden daadwerkelijk worden toegepast c.q. uitgevoerd.
3. De door de opdrachtnemer opgegeven prijzen zijn vast, tenzij nadrukkelijk schriftelijk anders is overeengekomen.
4. Wijzigingen in prijzen, lonen, sociale lasten, belastingen en andere kostenverhogende factoren, waaronder risico's, zijn niet verrekenbaar, tenzij dit in de opdracht uitdrukkelijk anders is bepaald.

Artikel 2: toepasselijkheid

1. Het bestek en de Algemene voorwaarden van onderaanneming van Twins Bouw B.V., zijn van toepassing op de totstandkoming, de inhoud en de uitvoering van de overeenkomst, alsmede op alle overige rechtshandelingen en rechtsbetrekkingen tussen opdrachtgever en de opdrachtnemer.
2. Afwijkende of aanvullende bedingen op het bestek of Algemene voorwaarden van onderaanneming van Twins Bouw B.V., zijn slechts van kracht indien deze schriftelijk door de opdrachtgever zijn aanvaard.
3. In het geval de bepalingen van het bestek, de Algemene voorwaarden van onderaanneming van Twins Bouw B.V., en de overeenkomst tegenstrijdig zijn, geldt de volgende rangorde:
  - a. de overeenkomst;
  - b. het bestek;
  - c. Algemene voorwaarden van onderaanneming van Twins Bouw B.V.,
4. In deze voorwaarden hebben de volgende woorden de navolgende betekenis:
  - "opdrachtgever": Twins Bouw B.V.,
  - "opdrachtnemer": de natuurlijke of rechtspersoon (de zelfstandige zonder personeel (zzp'er) daaronder begrepen) die in opdracht van de opdrachtgever een werk uitvoert.

Artikel 3: verplichtingen in verband met wet- en regelgeving en andere voorschriften

1. De opdrachtnemer wordt geacht bekend te zijn met alle wettelijke regelingen en andere voorschriften, voorwaarden en bepalingen, welke de opdrachtgever krachtens de overeenkomst met zijn principaal behoort na te leven en in acht te nemen bij de uitvoering van het werk, waarvan het werk een onderdeel vormt.
2. De opdrachtnemer verplicht zich alle wettelijke en ander voorschriften, voorwaarden en bepalingen, waaronder ook de hierboven bedoelde, voor zover betrekking hebbende op het werk, na te leven en in acht te nemen.
3. De opdrachtnemer is gehouden de verplichtingen uit de CAO voor het bouwbedrijf na te komen, tenzij op de werknemers van de opdrachtnemer een andere CAO van toepassing is.
4. De opdrachtnemer is verplicht aan de opdrachtgever te overleggen:
  - a. zijn BTW nummer;
  - b. zijn uittreksel uit het handelsregister bij de Kamer van Koophandel;
  - c. (voor zover van toepassing) zijn aansluitingsnummer bij de onderlinge waarborgmaatschappij;
  - d. kopie van verklaring van de bedrijfsvereniging met zijn aansluitnummer;
  - e. kopie van verklaring van fiscus met zijn loonbelastingnummer;
  - f. kopie van de G-rekeningovereenkomst met vermelding van G-rekeningnummer;
  - g. kopie van verklaring arbeidsrelatie (VAR) (voor zelfstandigen).
5. Opdrachtgever en opdrachtnemer zijn over en weer verplicht op verzoek van de wederpartij, een vestigingsvergunning, voor zover vereist, te tonen.
6. De opdrachtnemer verstrekt altijd een compleet ingevuld mandagenregister ter zake van het werk aan de uitvoerder. Indien dit mandagenregister door de uitvoerder voor akkoord is ondertekend en deze een betalingsbon overlegt, is de opdrachtnemer gerechtigd zijn factuur in te dienen. Het mandagenregister dient onder meer de namen en sofi-nummers van alle door de opdrachtnemer bij het werk ingeschakelde werknemers, alsmede een manurenverantwoording te bevatten.
7. De opdrachtnemer zal op eerste verzoek van de opdrachtgever eenmaal per drie maanden de opdrachtgever een verklaring van de bedrijfsvereniging verstrekken inzake zijn betalingsbedrag bij de bedrijfsvereniging waarbij hij is aangesloten en een verklaring van de belastingdienst inzake zijn afdracht van loonheffing.

Artikel 4: verplichtingen van de opdrachtnemer in verband met de uitvoering van het werk

1. De opdrachtnemer is verplicht de door de opdrachtgever gegeven orders en wijzigingen op te volgen.
2. De opdrachtnemer is verplicht het Arbo-besluit Bouwplaatsen na te leven. De opdrachtnemer is verplicht voor eigen rekening zorg te dragen voor alle, op grond van het Arbo-besluit Bouwplaatsen, vereiste standaarduitrustingsstukken.
3. Het is de opdrachtnemer niet toegestaan rechtstreeks orders en/of aanwijzingen van de opdrachtgever van de opdrachtgever (de principaal), of diens gemachtigde, te aanvaarden, tenzij de opdrachtnemer daartoe een schriftelijke instructie van de opdrachtgever heeft ontvangen. In dat geval is de opdrachtnemer verplicht de door de principaal of diens gemachtigde, gegeven orders en/of aanwijzingen op te volgen voor zover deze orders en aanwijzingen betrekking hebben op de overeenkomst.
4. De opdrachtnemer is gehouden om ter zake de uitvoering van het werk voldoende vakkundig personeel in te zetten.
5. Bij de uitvoering van het werk dient de opdrachtnemer te voldoen aan de algemene en bijzondere voorschriften ter zake de veiligheid en arbeidsomstandigheden, zoals deze in het algemeen en in het bijzonder voor het onderhavige werk van toepassing zijn.

Artikel 5: overige verplichtingen opdrachtnemer

1. De opdrachtnemer is slechts bevoegd het werk geheel of gedeeltelijk aan een derde over te dragen (waaronder begrepen onderaanneming) indien de opdrachtgever hiervoor voorafgaande schriftelijke toestemming heeft gegeven. De opdrachtnemer is in een dergelijk geval verplicht om de bepalingen uit de overeenkomst tussen opdrachtgever en opdrachtnemer, en deze algemene voorwaarden,

volledig van toepassing te verklaren in de relatie met de betreffende derde. De opdrachtnemer blijft jegens de opdrachtgever verantwoordelijk voor een correcte uitvoering van het werk overeenkomstig de bepalingen van de overeenkomst tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer.

2. Indien de opdrachtnemer bij de uitvoering van het werk gebruik wenst te maken van (een) door een derde ter beschikking gestelde werknemer(s), en/of (een) zelfstandige(n) zonder personeel, vraagt hij hiervoor voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever. Wanneer de opdrachtgever tegen gebruikmaking van (een) door een derde ter beschikking gestelde werknemer(s) en/of (een) zelfstandige(n) zonder personeel, bezwaar heeft, deelt hij dat binnen redelijke termijn aan de opdrachtnemer mede.
3. Het is de opdrachtnemer verboden om het in de overeenkomst tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer begrepen bedrag aan verschuldigde premies, sociale verzekeringswetten en loonheffing te cederen, te verpanden of, onder welke titel dan ook, in eigendom over te dragen.
4. Het is de opdrachtnemer verboden om het werk (of daartoe behorende zaken) onder zich te houden of terbeschikkingstelling daarvan op te schorten. De opdrachtnemer verplicht zich nimmer retentierecht in te roepen jegens de opdrachtgever.

Artikel 6: zekerheidstelling

1. De opdrachtgever is steeds gerechtigd om van de opdrachtnemer te bedingen dat deze zekerheid stelt voor de nakoming van zijn verplichtingen die voortvloeien uit de overeenkomst.
2. De zekerheid blijft van kracht tot het tijdstip waarop het aan de opdrachtgever opgedragen werk als opgeleverd wordt beschouwd met dien verstande dat, indien daarbij gebreken in het werk van de opdrachtnemer worden geconstateerd die niet aan de oplevering van het totale werk in de weg staan, de zekerheid van kracht blijft tot het tijdstip waarop de opdrachtnemer deze gebreken heeft hersteld.

Artikel 7: aanvang van het werk, uitvoeringsduur

1. De opdrachtnemer dient ervoor te zorgen dat hij zijn werkzaamheden kan aanvangen op de in de overeenkomst bepaalde dag.
2. De opdrachtnemer heeft alleen recht op verlenging van de uitvoeringstermijn c.q. van de opleveringstermijn wanneer door overmacht of door voor rekening van de opdrachtgever komende omstandigheden, niet van de opdrachtnemer kan worden gevergd dat het aan hem opgedragen werk binnen de in de overeenkomst bepaalde termijn wordt opgeleverd.
3. Indien de aanvang of de voortgang van het aan de opdrachtnemer opgedragen werk wordt vertraagd door, voor rekening van de opdrachtnemer, komende omstandigheden, dient de daaruit voor de opdrachtgever voortvloeiende schade, niet zijnde schade wegens overschrijding van de uitvoeringstermijn c.q. van de opleveringstermijn, door de opdrachtnemer te worden vergoed.
4. Bij overschrijding van de opleveringstermijn is de opdrachtnemer gehouden om alle (vertrags)schade van de opdrachtgever te vergoeden, daaronder begrepen de boete of (vertrags)schade die de opdrachtgever aan diens opdrachtgever verschuldigd is. De door de opdrachtnemer verschuldigde schadevergoeding kan worden verrekend met hetgeen de opdrachtgever de opdrachtnemer verschuldigd is.

Artikel 8: inrichting werkterrein en ter beschikking gestelde zaken

1. De opdrachtgever zorgt voor een goede toegankelijkheid en begaanbaarheid van het bouwterrein waar het werk dient te worden verricht.
2. Materialen, materieel, gereedschappen, tekeningen, schetsen, berekeningen, studies en soortgelijke zaken die door de opdrachtgever aan de opdrachtnemer ter beschikking zijn gesteld, dan wel door de opdrachtnemer in opdracht van de opdrachtgever worden geproduceerd of ontwikkeld, zijn of worden eigendom van de opdrachtgever. De opdrachtnemer heeft in dit verband geen recht op retentie.
3. De zaken als bedoeld in het voorgaande lid, alsmede kopieën hiervan, dienen na uitvoering van de overeenkomst, alsmede op eerste verzoek van de opdrachtgever, voor rekening van de opdrachtnemer, in goede staat aan de opdrachtgever te worden geretourneerd.
4. De opdrachtnemer zal de zaken zoals bedoeld in lid 2 van dit artikel als een goed huisvader beheren en niet voor andere doeleinden dan waarvoor deze bedoeld zijn, gebruiken.
5. De opdrachtnemer is verplicht de zaken, zoals bedoeld in lid 2 van dit artikel, afgescheiden te bewaren en ze als eigendom van de opdrachtgever aan te merken.
6. De kosten van gebruik van gas, water en elektriciteit, alsmede eventueel verschuldigde precario, zijn voor rekening van de opdrachtgever, tenzij schriftelijk anders overeengekomen.
7. De opdrachtnemer zorgt er voor dat het afval dat ontstaat bij de uitvoering van het werk, voor eigen rekening wordt afgevoerd van het werkterrein.
8. Emballage, zoals weggoopallets en karton dient de opdrachtnemer zelf en voor eigen rekening af te voeren. De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor een, in eigen beheer en op eigen kosten, zorgvuldige opslag en tijdige verwijdering van chemische en/of gevaarlijke afvalstoffen voor zover die ontstaan ten gevolge van de door de opdrachtnemer uit te voeren werkzaamheden. De chemische en/of gevaarlijke afvalstoffen dienen door de opdrachtnemer ter verwerking en voor eigen rekening, afgegeven te worden aan een erkend vergunninghouder.
9. Gebreken aan ondergronden, constructies en dergelijke, dienen door de opdrachtnemer onverwijld gesignaleerd en schriftelijk aan de opdrachtgever medegedeeld te worden, zodat in gezamenlijkheid naar een aanvaardbare oplossing gezocht kan worden. Aanvangen door de opdrachtnemer met de werkzaamheden houdt in dat de opdrachtnemer de ondergrond, constructies en dergelijke, onvoorwaardelijk accepteert.

Artikel 9: verzekeringen, schadegevallen

1. Door de opdrachtgever of diens opdrachtgever wordt voor het project, waarop het werk betrekking heeft, een CAR-verzekering afgesloten.
2. De opdrachtnemer is meeverzekerd onder de CAR-polis. Met terzijdestelling van hetgeen hieromtrent eventueel in het bestek of anderszins met de opdrachtgever van de opdrachtgever is overeengekomen, zal de opdrachtgever de opdrachtnemer uitsluitend toegang tot zijn CAR-polis verlenen voor schade aan het aan de opdrachtnemer opgedragen werk (of de daarvoor bestemde materialen) en voor die zaken die de opdrachtnemer ter uitvoering van het werk daadwerkelijk in bewerking heeft en voor zover de opdrachtnemer hiervoor zelf niet verzekerd is.
3. Indien er een beroep wordt gedaan op de CAR-polis, komt het eigen risico ten laste van die partij voor wiens risico de schade is op grond van de overeenkomst.
4. Indien er sprake is van grove nalatigheid dan wel onzorgvuldig handelen door de opdrachtnemer, vervallen alle rechten van de opdrachtnemer onder de CAR-polis en komen alle kosten met betrekking tot het betreffende schadegeval, alsmede het eigen risico, voor rekening van de opdrachtnemer.

5. De opdrachtnemer kan de opdrachtgever niet verantwoordelijk stellen voor diefstal van en/of vernielingen aan leveranciers, werkzaamheden en/of gereedschappen en materieel.
6. De opdrachtnemer dient te allen tijde een verzekering af te sluiten met betrekking tot het door hem ingezette materieel, hetzij eigen materieel hetzij door hem gehuurd. Dit materieel is namelijk niet verzekerd in het kader van de CAR-verzekering.

Artikel 10: betaling

1. De factuur dient te voldoen aan de eisen zoals gesteld in (artikel 35 van de) Wet op de Omzetbelasting 1968. De opdrachtnemer dient op de gedagtekende en genummerde factuur in ieder geval de volgende gegevens duidelijk en overzichtelijk te vermelden:
  - de naam van het werk met werk-, contract- en het codenummer;
  - mandagenregister;
  - de omvang van de loonsom CSV opgenomen in het gefactureerde bedrag;
  - een opgave of de verleggingsregeling met betrekking tot de omzetbelasting al dan niet van toepassing is en in het laatste geval het bedrag van de omzetbelasting;
  - BTW-nummer opdrachtnemer en opdrachtgever.
2. Gelijktijdig met de factuur dient het mandagenregister ingediend te worden, zoals is omschreven in deze algemene voorwaarden.
3. Betaling van een factuur met inachtneming van de overeengekomen betalingstermijn vindt niet plaats dan nadat de opdrachtnemer heeft aangetoond dat de opdrachtnemer de door hem in het werk gestelde werknemers heeft betaald hetgeen aan hen toekomt op grond van de met hen gesloten (arbeids)overeenkomst.
4. De opdrachtgever is te allen tijde gerechtigd om al hetgeen de opdrachtgever uit welke hoofde dan ook is verschuldigd aan de opdrachtnemer te verrekenen met al hetgeen de opdrachtgever te eniger tijd al dan niet opeisbaar van de opdrachtnemer heeft of zal hebben te vorderen.

Artikel 11: afdracht premies sociale verzekeringswetten en loonheffing

1. De opdrachtgever kan in de overeenkomst regelen dat de bedragen, bedoeld in lid 3, worden betaald aan de opdrachtnemer door overmaking op diens geblokkeerde rekening in de zin van de Wet Ketenaansprakelijkheid. De opdrachtnemer zal aan de opdrachtgever alle in dit verband benodigde medewerking verlenen, waaronder het bijhouden van de benodigde administratie zoals bedoeld in, onder meer, de Wet Ketenaansprakelijkheid.
2. Onverminderd het bepaalde in lid 1 is de opdrachtgever te allen tijde bevoegd de in lid 1 bedoelde bedragen van de waarde van de overeenkomst in te houden en namens de opdrachtnemer rechtstreeks aan de betrokken bedrijfsvereniging respectievelijk de ontvanger van de directe belastingen te voldoen.
3. De opdrachtnemer alsmede alle ter zake van de overeenkomst door hem in te schakelen derden en onderaannemers zullen de ter zake verschuldigde sociale premies, BTW en loonbelasting, inclusief premies volksverzekering en alle anders wetten, beschikkingen en besluiten van overheidswege welke hierop betrekking hebben, voldoen. De opdrachtnemer vrijwaart de opdrachtgever voor alle aanspraken uit dien hoofde, en stelt de opdrachtgever ter zake volledig schadeloos.
4. Indien de opdrachtgever gebruik maakt van in lid 1 en 2 van dit artikel omschreven rechten, is hij voor de daar bedoelde bedragen jegens de opdrachtnemer gekweten.

Artikel 12: eindafrekening

1. De opdrachtnemer dient binnen vier weken na gereedkomen van zijn werkzaamheden zijn factuur ter zake van het hem nog toekomende bij de opdrachtgever in. Facturen die na die termijn worden ingediend, worden niet meer in behandeling genomen en hoeven door de opdrachtgever niet te worden betaald.
2. De eindafrekening zal niet eerder worden betaald dan nadat de opdrachtnemer aan al zijn contractuele verplichtingen heeft voldaan. Daaronder wordt ook verstaan het afgeven van de vereiste of anderszins overeengekomen garantiebewijzen, revisiegegevens en/of onderhoudsvorschriften en -adviezen.

Artikel 13: aansprakelijkheid

1. De opdrachtnemer is aansprakelijk voor alle directe en indirecte schade die de opdrachtgever of derden, lijden of zullen lijden als gevolg van of in verband met de uitvoering van de overeenkomst door de opdrachtnemer, diens personeel, of een andere (rechts)persoon die door de opdrachtnemer is ingeschakeld, ongeacht door wie de schade is veroorzaakt, behoudens en voor zover de schade het rechtstreeks gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van de bedrijfsleiding van de opdrachtgever. De te vergoeden schade omvat, maar is niet beperkt tot bedrijfsschade, milieuschade, schade aan materialen en andere zaken, letselschade, gerechtelijke en buitengerechtelijke kosten, kosten van arbitrage en kosten van rechtsbijstand.
2. De opdrachtnemer vrijwaart de opdrachtgever volledig tegen alle aanspraken van derden tot vergoeding van schade die is ontstaan als gevolg van of in verband met de uitvoering van de overeenkomst, behoudens indien en voor zover de schade het rechtstreeks gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van de bedrijfsleiding van de opdrachtgever. De opdrachtnemer zal de opdrachtgever ter zake volledig schadeloos stellen.
3. De opdrachtnemer vrijwaart de opdrachtgever volledig tegen alle aanspraken van derden betreffende de aanwezigheid en/of juistheid van de verklaring arbeidsrelatie (VAR) of soortgelijke verklaringen ter zake van door de opdrachtnemer ingeschakelde of in te schakelen personen. De opdrachtnemer zal de opdrachtgever ter zake volledig schadeloos stellen.
4. Behoudens in geval van schade die rechtstreeks het gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van de bedrijfsleiding van de opdrachtgever, is de opdrachtgever niet aansprakelijk voor enige schade die de opdrachtnemer of diens personeel lijden.
5. In het geval de opdrachtgever, ondanks het bepaalde in de overeenkomst, aansprakelijk is voor schade jegens de opdrachtnemer of een derde, is de aansprakelijkheid van de opdrachtgever beperkt tot het bedrag dat in het betreffende geval uit hoofde van de door haar afgesloten verzekering wordt uitbetaald, vermeerderd met het bedrag van het onder de verzekering toepasselijke eigen risico.

Artikel 14: meer en minder werk

1. De opdrachtgever heeft het recht te verlangen dat de opdrachtnemer meer- respectievelijk minderwerk verricht.
2. Indien de opdrachtnemer meer- of minderwerk constateert, stelt hij de opdrachtgever hiervan onmiddellijk en schriftelijk op de hoogte. De opdrachtnemer is verplicht om de opdrachtgever vooraf van de kosten verbonden aan het meerwerk schriftelijk op de hoogte te stellen. Na schriftelijke opdracht van de opdrachtgever aan de opdrachtnemer is de opdrachtnemer gerechtigd om het meerwerk uit te voeren.

3. Meer- of minderwerk kan uitsluitend worden verrekend onder de navolgende omstandigheden en voorwaarde. De opdrachtnemer zal een voorgenomen wijziging, correctie en/of aanvulling ter zake van het werk vooraf en onverwijld schriftelijk – middels een offerte met kosten- en prijsopgave en specificatie – ter goedkeuring voorleggen aan de opdrachtgever. Eerst na schriftelijke goedkeuring, middels een schriftelijke (aanvullende) opdracht van de opdrachtgever aan de opdrachtnemer, is de overeengekomen verrekening van het goedgekeurde meer- of minderwerk toegestaan. Bij gebreke van het vorenstaande en indien de uitvoering desondanks door de opdrachtnemer wordt ter hand genomen, dan is dit voor rekening en risico van de opdrachtnemer.
Het meer- of minderwerk zal bij de vaststelling van de eindafrekening worden verrekend. Het meer- of minderwerk dient op een aparte nota gefactureerd te worden om verwarring met de reguliere termijnfacturen te voorkomen.
4. Maten, hoeveelheden en aantallen dienen door de opdrachtnemer te worden gecontroleerd en geven geen recht op enige verrekening ten behoeve van de opdrachtnemer.

Artikel 15: tekortkoming en ontbinding

1. In het geval de opdrachtnemer, ondanks een schriftelijke ingebrekestelling, waarbij een redelijke termijn is gegund, niet, althans niet op genoegzame wijze en/of niet tijdig voldoet aan één of meer verplichtingen voortvloeiende uit de overeenkomst, is de opdrachtnemer verplicht de schade die de opdrachtgever hierdoor lijdt te vergoeden, tenzij er sprake is van overmacht. De opdrachtgever is, in het geval zoals hiervoor bedoeld, of in het geval de opdrachtnemer hiervoor schriftelijke toestemming heeft verleend, gerechtigd het werk naar eigen goedvinden te herstellen of te laten herstellen. De daaraan verbonden kosten zijn voor rekening van de opdrachtnemer. Herstel van het werk laat de overige verplichtingen van de opdrachtnemer, voortvloeiende uit de overeenkomst onverlet.
2. De opdrachtgever is gerechtigd om, zonder nadere ingebrekestelling, met onmiddellijke ingang, bij schriftelijke kennisgeving, zonder tot enige schadevergoeding gehouden te zijn en onverminderd de overige contractuele en wettelijke rechten, de uitvoering van haar verplichtingen ingevolge overeenkomst geheel of gedeeltelijk op te schorten en/of de overeenkomst geheel of gedeeltelijk te ontbinden, indien:
  - a. de opdrachtnemer, ondanks een schriftelijke ingebrekestelling, waarbij een redelijke termijn is gegund, niet, althans niet op genoegzame wijze en/of niet tijdig voldoet aan één of meer verplichtingen voortvloeiend uit, of verband houdend met, de overeenkomst;
  - b. de opdrachtnemer surséance van betaling aanvraagt of aan haar surséance van betaling wordt verleend;
  - c. het faillissement van de opdrachtnemer wordt aangevraagd of de opdrachtnemer in staat van faillissement wordt verklaard;
  - d. de opdrachtnemer een onderhands akkoord aanbiedt aan diens schuldeiser;
  - e. de onderneming van de opdrachtnemer wordt geliquideerd of wordt gestaakt;
  - f. de zeggenschap over de onderneming van de opdrachtnemer wijzigt;
  - g. de onderneming van de opdrachtnemer geheel of gedeeltelijk aan een derde wordt vervreemd;
  - h. op een aanmerkelijk deel van het vermogen van de opdrachtnemer beslag wordt gelegd en dit beslag niet binnen één maand is opgeheven, tenzij dit beslag de uitvoering van de overeenkomst niet verhindert.

Artikel 16: overmacht

1. Indien partijen door overmacht niet aan hun verplichtingen jegens elkaar kunnen voldoen, wordt de nakoming van die verplichtingen opgeschort voor de duur van de overmachttoestand.
2. Aan de zijde van de opdrachtnemer kunnen ondermeer de volgende omstandigheden een beroep op overmacht niet rechtvaardigen: niet of te late nakoming door leveranciers, onderaannemers, of andere door de opdrachtnemer ingeschakelde derden, tekort aan materialen of arbeidskrachten, staking, ziekte van personeel.

Artikel 17: geschillen

1. Op de tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer gesloten overeenkomst is Nederlands recht van toepassing.
2. Voor de beslechting van de in dit artikel bedoelde geschillen doen partijen afstand van hun recht deze aan de gewone rechter voor te leggen, behoudens in geval van het nemen van conservatoire maatregelen en de voorzieningen om deze in stand te houden.
3. Alle geschillen – daaronder begrepen die, welke slechts door een der partijen als zodanig worden beschouwd – die naar aanleiding van deze overeenkomst of van de overeenkomsten die daarvan een uitvloeisel zijn, tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer mochten ontstaan, worden beslecht door arbitrage overeenkomstig de regelen beschreven in de statuten van de Raad voor Arbitrage voor de Bouw te Utrecht, zoals deze drie maanden voor het tot stand komen van de overeenkomst luiden, tenzij de opdrachtgever een rechter van de rechtbank te 's-Gravenhage adieert, alsdan is deze rechtbank bevoegd.